

سؤالات امتحان شبیه‌ساز نهایی: دین و زندگی ۳		رشته: ریاضی و فیزیک - علوم تجربی	تاریخ امتحان:
نام و نام خانوادگی:		پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	مدت امتحان: ۸۵ دقیقه
منطبق بر رویکرد امتحانات نهایی		مرکز ارزشیابی خیلی سبز	تعداد صفحه: ۳
ردیف	سؤالات (پاسخ‌نامه دارد).		
۱	<p>با تدبر در آیات و حدیث به سؤالات پاسخ دهید.</p> <p>با تدبر در آیه شریفه: (قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا) به سؤالات زیر پاسخ دهید:</p> <p>الف) چرا نبایستی از رحمت الهی ناامید شد؟</p> <p>ب) این آیه، مقابل کدام حیلۀ شیطان قرار دارد؟</p>		
۲	<p>مطابق آیه شریفه (قَدْ أَفْلَحَ مَن زَكَّاهَا) تزکیه نفس چه نتیجه‌ای را به دنبال دارد و این کار با کدام اقدام آغاز می‌گردد؟</p>		
۳	<p>با توجه به آیه شریفه (وَلَا تَقْرَبُوا الزَّوْجِيَّ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا) علت تحریم «زنا» چیست؟</p>		
۴	<p>بر اساس حدیث امام علی (ع): «التَّوْبَةُ تُطَهِّرُ الْقُلُوبَ وَ تَغْسِلُ الذُّنُوبَ» چرا عمل توبه را «پیرایش یا تخلیه» می‌گویند؟</p>		
۵	<p>درستی یا نادرستی گزاره‌های زیر را با (ص / غ) مشخص کنید.</p> <p>برای تداوم پاک‌ماندن جان و دل انسان از گناه، توبه کردن کافی است.</p>		
۶	<p>تصمیم‌های جدید همواره برای تکمیل پیمان‌های قبلی و پیمودن ادامه راه است.</p>		
۷	<p>فراهم آوردن امکانات ورزشی برای دورشدن جامعه از فساد و بی‌بندوباری در دنیای کنونی واجب کفایی است.</p>		
۸	<p>گزینه درست را انتخاب کنید.</p> <p>پشیمانی از گناه به کدام مفهوم اشاره دارد؟</p> <p>(۱) تکرار توبه (۲) حد کافی توبه (۳) مراتب توبه</p>		
۹	<p>کدام حیلۀ شیطان است که باعث می‌شود که انسان متوجه قبح و زشتی گناه <u>نگردد</u>؟</p> <p>(۱) ناامید کردن از رحمت الهی</p> <p>(۲) به تأخیر انداختن توبه یا تسویف</p> <p>(۳) گام‌به‌گام کشاندن به سوی گناه</p>		
۱۰	<p>ایجاد پایگاه‌های اینترنتی و شبکه‌های اجتماعی در فضای مجازی به منظور اشاعه فرهنگ و معارف اسلامی و مقابله با اندیشه‌های کفرآمیز و ابتدال اخلاقی دارای چه حکمی است؟</p> <p>(۱) مستحب (۲) واجب (۳) جایز</p>		
۱۱	<p>مفاهیم و اصطلاحات زیر را تعریف کنید.</p> <p>الف) حق نشر (حق تکثیر)</p> <p>ب) توبه اجتماعی</p>		

سؤالات امتحان شبیه‌ساز نهایی: دین و زندگی ۳		رشته: ریاضی و فیزیک - علوم تجربی	تاریخ امتحان:
نام و نام خانوادگی:		پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	مدت امتحان: ۸۵ دقیقه
منطبق بر رویکرد امتحانات نهایی		مرکز ارزشیابی خیلی سبز	تعداد صفحه: ۳
بارم	سؤالات (پاسخ‌نامه دارد).		
۱	۱۲	کشف ارتباط هر یک از عبارات‌های سمت راست با کدام‌یک از عبارات‌های سمت چپ بیشتر ارتباط دارد؟ (در ستون چپ یک مورد اضافی است.) الف) پیش‌قدم‌شدن در برگزاری ورزش‌ها برای تقویت رابطه صمیمانه میان خویشان ب) شرکت در مجالس شادی که موجب تقویت صلۀ رحم شود. ج) تولید مجلات، روزنامه‌ها و کتاب‌ها به‌منظور گسترش فرهنگ و معارف اسلامی د) استفاده از موسیقی غیرسنتی و مدرن ۱- مستحب ۲- واجب کفایی ۳- پاداش اخروی ۴- حرام ۵- حلال و جایز	
۱	۱۳	درک مطلب: با توجه به متن‌های زیر به سؤالات پاسخ دهید. الف) دوست احمدرضا می‌گوید که پدرم سال‌هاست که روزه نگرفته و الان پشیمان شده است و قصد جبران آن را دارد و سعی دارد که روزه این سال‌ها را جبران، نماید ولی چون سنی از او گذشته است، قضاکردن روزه‌های قبلی برایش سخت است. لذا از آنجا که خداوند به بندگانش لطف و مهربانی دارد در این باره با پدر دوست احمدرضا که تلاش خود را کرده چگونه برخورد می‌کند؟ ب) محمدرضا می‌گوید متن این بخش از دعای کمیل را دوست دارم که امیرالمؤمنین می‌فرماید: «قَوِّ عَلٰی خِدْمَتِكَ جَوَارِحِ وَاشْدُدْ عَلٰی الْعَزِيْمَةِ جَوَانِحِي»: «پروردگارا اندام مرا در خدمت‌گزاری ات نیرومند ساز و درونم را در تصمیم‌گیری قوی دار.» و سعی می‌کنم وقتی به باشگاه می‌روم، ورزش را به قصد آمادگی برای انجام وظایف الهی انجام دهم. کار محمدرضا دارای چه حکم و نتیجه‌ای است؟	
۰/۵	۱۴	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. کدام جمله امام موسی کاظم (ع) سبب تحول بشرین حارث شد و او را در سلک مردان پرهیزکار و خداپرست درآورد؟	
۰/۵	۱۵	علاوه بر توبه چه عواملی سبب می‌شود که خداوند گناهان را به حسنات تبدیل کند؟ (۰/۵ نمره)	
۰/۵	۱۶	مهم‌ترین راه اصلاح جامعه از بیماری‌های اجتماعی همانند رباخواری و رشوه‌گرفتن کدام است؟ (۰/۵ نمره)	
۰/۵	۱۷	میان سعادت انسان در دنیا و جهان آخرت و احکام الهی که شامل باید‌ها و نبایدها می‌گردد چه نسبی برقرار است؟	
۰/۵	۱۸	نه جزء از ده جزء عبادت، طبق کلام پیامبر اسلام (ص) چیست؟	
۱	۱۹	هر کدام از موارد زیر به کدام حیلۀ شیطان اشاره دارد؟ الف) جمله «به زودی توبه می‌کنم» را آن قدر تکرار می‌کند که دیگر میل به توبه در او خاموش می‌شود. ب) مفهوم مقابل «باز آ باز آ هر آنچه هستی باز آ / گر کافر و گبر و بت‌پرستی باز آ»	

		رشته: ریاضی و فیزیک - علوم تجربی	سؤالات امتحان شبیه‌ساز نهایی: دین و زندگی ۳
		تاریخ امتحان:	نام و نام خانوادگی:
		مدت امتحان: ۸۵ دقیقه	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه
		تعداد صفحه: ۳	مرکز ارزشیابی خیلی سبز
ردیف	سؤالات (پاسخ‌نامه دارد).		
۲۰	به پرسش‌های زیر، پاسخ کامل و تشریحی دهید. دو مورد از حقوق معنوی مردم را نام ببرید و مشخص کنید حقوق مادی چگونه توسط توبه کننده جبران می‌شود؟		
۲۱	صفات ناپسندی را که در انسان پدید می‌آیند را به چیزی می‌توان تشبیه کرد، توضیح دهید.		
۲۲	توبه در لغت و اصطلاح دینی به چه معنا است؟		
۲۳	چرا خداوند برای گناهان، مجازاتی قرار داده است و نمی‌توان بایدها و نبایدهای الهی را با قوانین محدود بشری مقایسه کرد؟		
۲۴	علت حرام بودن قمار را بنویسید.		
۲۵	مسئولین باید اقتصاد کشور را بر اساس تحقق سه هدف، مدیریت کنند، آن اهداف را بنویسید.		
	جمع بارم	(سربلند و پیروز باشید.)	
	۲۰		

دین و زندگی

با تدبر در آیات و حدیث به سؤالات پاسخ دهید.

با تدبر در آیه شریفه: ﴿قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ

مشاوره در سؤالات مربوط به مفهوم آیات و روایات و اشعار نیازی به حفظ آنها نیست؛ اما باید یک یا دو کلمه خاص و مهم به عنوان کلیدواژه انتخاب نمایید تا با دیدن آنها به سرعت مفهوم عبارت در ذهنتان شکل بگیرد. مانند «لَا تَقْنَطُوا» در این آیه!

جَمِيعًا ﴿ به سؤالات زیر پاسخ دهید: (نمره)

الف) چرا ناپستی از رحمت الهی ناامید شد؟

ب) این آیه، مقابل کدام حيله شيطان قرار دارد؟

راهنمای تصحیح الف) زیرا خداوند همه گناهان را می بخشد. (یا، خداوند آمرزنده مهربان است). (۵/نمره) (ص ۸۳، درس ۷)

ب) ناامیدکردن از رحمت الهی (۵/نمره) (ص ۸۳ و ۸۴، درس ۷)

Hint واژه «لَا تَقْنَطُوا: ناامید نشوید» بهترین کلیدواژه برای به خاطر آوردن حيله شيطاني «ناامید کردن از رحمت الهی» است.

تیزبازی در میان حيله‌های شيطان فقط «ناامیدکردن از رحمت الهی» دارای شعر مرتبط و آیه هم‌مفهوم است.

پاسخ خیلی تشریحی این آیه که خطاب به گنهکاران است، اشاره به این دارد که با توبه، همه گناهان انسان قابل بخشش و آمرزش است حتی شرک به خدا؛ چرا که خداوند بسیار آمرزنده و مهربان است.

دکترسی Box حيله‌های شيطان سه تا هستند:

- ۱- ناامید کردن انسان از رحمت الهی با وعده «گناه کن و بعداً توبه کن!»
- ۲- تسویف از ریشه «سوف» به معنای «امروز و فردا کردن و کار امروز را به فردا انداختن» به معنای تأخیر انداختن توبه و بیشتر مخصوص جوانان است و سبب عادت جوان به گناه می‌شود.
- ۳- انحراف گام به گام و تدریجی انسان که سبب می‌شود قبیح و زشتی گناه را درک نکنند.

سؤال: بیت «بازاً بازاً هرآنچه هستی بازاً / گر کافر و گبر و بت‌پرستی بازاً» بیانگر مقابله با کدام یک از انحرافات انسان توسط شيطان است؟

پاسخ: ناامیدکردن از رحمت الهی

سؤال: به ترتیب کدام بخش از آیه شریفه ﴿قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ

الذُّنُوبَ جَمِيعًا﴾ بیانگر تعریف گناه و محبت الهی به گنهکاران است؟

پاسخ: أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ - عِبَادِي

۲ مطابق آیه شریفه (قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا) تزکیه نفس چه نتیجه‌ای را به دنبال دارد و این کار با کدام اقدام آغاز

می‌گردد؟ (۵/۰۷ نمره)

مشاوره در عبارات قرآنی جمله‌ای که با «مَنْ» آغاز می‌شود جمله شرط یا علت است: (مَنْ زَكَّاهَا) و جمله دیگر جواب شرط یا معلول است: (قَدْ أَفْلَحَ)

راهنمای تصحیح «سعادت (رستگاری) (۲۵/۰۷ نمره) - توبه (۲۵/۰۷ نمره) (ص ۹۴، درس ۱)

Hint «أفلح» هم‌خانواده «فلاح» به معنای «رستگاری» است.

تیزبازی «زکا» هم‌خانواده «تزکیه» است که طبق مقدمه درس به معنای پاکی است و با توبه از گناهان آغاز می‌شود و با عمل به دستورات الهی تداوم پیدا می‌کند.

دکتر Box تزکیه و پاکی نفس دارای دو گام است که نتیجه آن رستگاری است. گام اول توبه کردن از گناهان است و گام دوم نیز عمل به دستوراتی که خدا فرمان داده است.

تو همین مایه‌ها سؤال: رستگار شدن در گرو برخورداری از کدام ویژگی لازم در شخص مؤمن است؟
پاسخ: تزکیه نفس

اگر نهایی سخت شود سؤال: در عبارت شریفه (قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا) کدام یک از رخدادهای زیر به ترتیب شرط و مشروط می‌باشند؟

(۱) أَفْلَحَ - زَكَّاهَا

(۲) زَكَّاهَا - أَفْلَحَ

پاسخ: گزینه ۲: تزکیه، شرط و علت برای تحقق معلول و نتیجه، یعنی رستگاری است.

۳ با توجه به آیه شریفه (وَ لَا تَقْرَبُوا الرِّئیَ اِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَ سَاءَ سَبِيلاً) علت تحریم «زنا» چیست؟ (۱ نمره)

مشاوره در این سؤال هم از متن کتاب جواب را بنویسید و هم از ترجمه آیه. در اینگونه موارد، هر دو مورد را بنویسید که نمره کم نیاورد.

راهنمای تصحیح تا هیچ گاه موقعیت خانواده متزلزل نشود (۵/ نمره) و سلامت جسمی و روحی انسان به خطر نیفتد. (۵/ نمره)

(ص ۹۹، درس ۸)

Hint عبارت «فاحشه» به معنای «بسیار زشت» نشانه و کلیدواژه خوبی برای عمل «زنا» یا روابط نامشروع جنسی است.

تیزبازی با توجه به اینکه «زنا» رابطه نامشروع جنسی است خودتان هم می‌توانید هر آنچه در مورد متزلزل ساختن و زیان رساندن به خانواده است، به عنوان نتیجه و پیامد آن بیاورید. یعنی هر چیزی که به خانواده ضرر می‌زند.

پاسخ خیلی تشریحی رایج شدن ارتباط جنسی خارج از چارچوب شرع (زنا)، بازگشتی به دوران جاهلیت است و بنیان خانواده را متزلزل می‌کند. همان طور که در کشورهایی که این قبیل رابطه‌ها وجود دارد، خانواده استحکام خود را از دست داده و فرزندان تک‌سرپرست فراوان شده‌اند.

درس‌Box خداوند در احکام خود، به ضررهای یک عمل نگاه می‌کند، نه دوست داشتن یا نداشتن مردم. قرآن کریم برای بیان این نکته به عمل «زنا» اشاره می‌کند که بین اعراب قبل از اسلام رایج بود ولی اسلام به این رواج توجه نکرد و آن را حرام اعلام نمود.
(وَ لَا تَقْرَبُوا الرِّئیَ اِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَ سَاءَ سَبِيلاً): به زنا نزدیک نشوید؛ قطعاً آن عملی بسیار زشت و راهی ناپسند است.»

تو همین مایه‌ها سؤال: تعبیر قرآن کریم در مورد عمل نامشروع «زنا» چیست؟

پاسخ: عملی زشت و راهی ناپسند

اگر نهایی سخت شود سؤال: تعبیر قرآن کریم در مورد دو گناه «زنا» و «شراب و قمار» به ترتیب کدام است؟

(۱) فَاحِشَةً - اِنَّهُمَا اَكْبَرُ

(۲) اِنَّهُمَا اَكْبَرُ - سَاءَ سَبِيلاً

پاسخ: گزینه ۱

۴ بر اساس حدیث امام علی (ع): «التَّوْبَةُ تُطَهِّرُ الْقُلُوبَ وَ تَغْسِلُ الذُّنُوبَ» چرا عمل توبه را «پیرایش یا تخلیه»

می گویند؟ (۵/ نمره)

راهنمای تصحیح << زیرا توبه گناهان را از قلب خارج می کند (۲۵/ نمره) و آن را شست و شو می دهد. (ص ۸۳ و ۸۲، درس ۷)

Hint واژه های «تَطَهَّرَ» و «تَغَسَّلَ» بیانگر تطهیر و پاک کردن و غسل و شست و شو است. با ترجمه همین کلمات به راحتی می توانید بهترین پاسخ را خلق نمایید.

تیزبازی کلیدواژه «تَطَهَّرَ» برای دل ها به کار رفته است و کلیدواژه «تَغَسَّلَ» برای گناهان آمده است.

درسی Box گناه، آلودگی است و قلب انسان را تیره و تار می کند. در مقابل، توبه پاکی است و گناهان را از قلب خارج نموده و قلب را پاک می کند و می شوید. به این عمل تخلیه یا پیرایش گفته می شود. در احادیث می خوانیم: «التَّوْبَةُ تُطَهِّرُ الْقُلُوبَ وَ تَغْسِلُ الذُّنُوبَ: توبه دل ها را پاک می کند و گناهان را می شوید.» و «الَّتَائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ: کسی که از گناه توبه کرده مانند کسی است که هیچ گناهی نکرده است.»

تو همین مایه ها سؤال: شست و شوی گناهان با چه عاملی صورت می پذیرد و چه نامیده می شود؟

پاسخ: توبه - تخلیه و پیرایش

اگر نهایی سخت شود سؤال: عامل اصلی در «تَطَهَّرَ الْقُلُوبَ وَ تَغَسَّلَ الذُّنُوبَ» مرتبط با کدام یک از سنت های الهی است و کدام یک از گام-

های تزکیه به شمار می آید؟

پاسخ: سنت سبقت رحمت بر غضب - آغاز تزکیه (گام نخست تزکیه)

درستی یا نادرستی گزاره‌های زیر را با (ص / غ) مشخص کنید.

۵ برای تداوم پاک ماندن جان و دل انسان از گناه، توبه کردن کافی است. (۵/۷ نمره)

مشاوره در متن کتاب درسی به قسمت‌هایی که دارای تقسیم‌بندی هستند مانند گام نخست، گام دوم و ... یا ثمره نخست، ثمره دوم و ... بسیار توجه کنید.

راهنمای تصحیح « غ (۵/۷ نمره) (ص ۹۴، درس ۱)

Hint معمولاً در سؤالات درست و نادرست استفاده از واژه‌های «کافی»، «فقط»، «تنها»، «همواره»، «همه» و ... نیاز به دقت بیشتری دارد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ تزکیه نفس یعنی پاک شدن از آلودگی‌ها که در آیه شریفه (قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا) به عنوان رمز سعادت و رستگاری انسان نامیده شده است. این امر با توبه از گناهان و پاک شدن انسان آغاز شده و با انجام دستورات خدا و احکام الهی ادامه پیدا می‌کند.

درس Box تزکیه نفس زمانی اتفاق می‌افتد که نفس ما از آلودگی‌ها پاک شود. این کار با توبه از گناهان آغاز شده و با عمل به دستورات خداوند یعنی احکام الهی تداوم پیدا می‌کند.

تو همین مابه‌ها سؤال: گام نخست پاکی نفس انسان، عمل به احکام و دستورات دینی می‌باشد.
پاسخ: غ

اگر نهایی سخت شود سؤال: کدام یک از گام‌های تزکیه نفس با سنت «سبقت رحمت بر غضب الهی» مرتبط است و این امر ناظر بر کدام یک از مراتب توحید است؟
پاسخ: گام اول یعنی توبه از گناهان از مظاهر سنت سبقت رحمت بر غضب الهی است چرا که خداوند در توبه را همیشه باز گذاشته است تا بندگان برگردند. - بخشش گناهان ناظر بر توحید در ربوبیت خداوند می‌باشد.

تصمیم‌های جدید همواره برای تکمیل پیمان‌های قبلی و پیمودن ادامه راه است. (۵/۵ نمره)

۶

مشاوره در متن به واژه‌های «برخی، بعضی، بعضاً و ...» بسیار دقت کنید.

راهنمای تصحیح << غ (۵/۵ نمره) (ص ۸۰، درس ۷)

واژه «همواره» باید شما را به دقت بیشتری وادار کند. **Hint**

برخی تصمیم‌های جدید برای تکمیل پیمان‌های قبلی و پیمودن ادامه راه است؛ اما برخی تصمیمات برای بازگشت از مسیری که چندی به غلط پیموده شده و آثار زیان‌باری بر جای گذاشته است.

کرتی Box

تو همین مایه‌ها سؤال: انقلاب علیه خود امری مشترک میان تمام مخلوقات از جمله انسان است.
پاسخ: غ

اگر نهایی سخت شود سؤال: در انقلاب انسان علیه خود، کدام سرمایه نقش پیشرو داشته و علیه کدام دسته از تمایلات خود قیام می‌کند؟
پاسخ: عقل – ناپسند (دانی)

۷ فراهم آوردن امکانات ورزشی برای دورشدن جامعه از فساد و بی بندوباری در دنیای کنونی واجب کفایی است.

(۵/۰ نمره)

مشاوره سؤال احکام معمولاً در امتحان نهایی می آید پس مهم است که به طور کامل آن را یاد بگیرید. دقت کنید که با کلیدواژه‌ها پاسخ دهید. مثلاً هر جا اسم «دولت» بیاید بیانگر کاری واجب است.

راهنمای تصحیح << ص (۵/۰ نمره) (ص ۱۰۳، درس ۱)

تیزبازی در بین احکام مختلف قطعاً گزاره مورد سؤال نمی تواند حرام و حتی جایز (نه حلال و نه حرام) باشد. از طرفی در کتاب درسی سخنی از مکروه به میان نیامده است.

درس Box واجب کفایی، عملی است که ابتدا بر همه واجب است، اما اگر عده‌ای به اندازه کفایت به انجام آن اقدام کنند، از دوش بقیه برداشته می شود.

تو همین مایه‌ها سؤال: حکم شرعی شرکت در مجالس شادی با هدف تقویت صلۀ رحم یا تبلیغ دین چیست؟

پاسخ: مستحب

اگر نهایی سخت شود سؤال: حکم شرعی «فراهم کردن امکانات ورزشی برای دوری از فساد» با کدام یک از موارد زیر یکسان است؟

- ۱) تولید آثار هنری به منظور گسترش فرهنگ و معارف اسلامی و مبارزه با تهاجم فرهنگی و ابتذال اخلاقی
 - ۲) ایجاد پایگاه‌های اینترنتی و شبکه‌های اجتماعی در فضای مجازی به منظور اشاعۀ فرهنگ و معارف اسلامی
- پاسخ: گزینه ۱

حکم شرعی هر دو «واجب کفایی» است در صورتی که حکم شرعی گزینه ۲، مستحب است.

گزینه درست را انتخاب کنید. ۸

پشیمانی از گناه به کدام مفهوم اشاره دارد؟ (۵/نمره)
 (۱) تکرار توبه (۲) حد کافی توبه (۳) مراتب توبه

راهنمای تصحیح << گزینه ۲ (حد کافی توبه) (۵/نمره) (ص ۸۲، درس ۷)

Hint دو مفهوم «حقیقت توبه» و «پشیمانی» همیشه با هم می آیند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ امام باقر (ع): برای توبه کردن، پشیمانی کافی است.

درس Box حقیقت توبه، پشیمانی قلبی است. اینکه انسان در دل از گناه پشیمان شده و قصد انجام آن را نداشته باشد. همین که زبان حال انسان پس از گناه این باشد که: «چقدر بد شد! کاش این کار را نمی کردم، چرا به فرمان خدا بی- توجهی کردم؟» توبه انجام شده و گناه بخشیده می شود. چنین انسانی واقعاً در دل «استغفرالله» را گفته است، گرچه آن را بر زبان جاری نکرده است.

تو همین مایه ها سؤال: بیان «استغفرالله» در دل و نه لزوماً زبانی ناظر بر کدام اصل مهم در مورد توبه است؟
 پاسخ: حقیقت توبه یعنی پشیمانی

اگر نهایی سخت شود سؤال: اگر زبان حال انسان پس از گناه این باشد که: «چقدر بد شد! کاش این کار را نمی کردم، چرا به فرمان خدا بی توجهی کردم؟» کدام مفهوم محقق شده است؟
 (۱) عامل کفایت توبه
 (۲) اسباب قبولی توبه
 (۳) مراحل تکمیلی توبه
 پاسخ: گزینه ۱

۹ کدام حیلۀ شیطان است که باعث می‌شود که انسان متوجه قبح و زشتی گناه نگردد؟ (۵/۰ نمره)

- (۱) ناامید کردن از رحمت الهی
- (۲) به تأخیر انداختن توبه یا تسویف
- (۳) گام به گام کشاندن به سوی گناه

راهنمای تصحیح << گزینه ۳ (گام به گام کشاندن به سوی گناه) (۵/۰ نمره) (ص ۸۶، درس ۷)

Hint گام به گام یعنی تدریجی و آهسته و آهسته و همین امر سبب می‌شود که انسان متوجه زشتی گناه یعنی انحراف خود نشود.

تیزبازی راه‌های انحراف شیطان را با کلیدواژه‌های متن حفظ کنید:

- ۱- ناامیدی - وعده - آب - بازآ
- ۲- تسویف - تأخیر - جوانان - عادت
- ۳- گام به گام - قبح و زشتی - جنس مخالف

پاسخ خیلی تشریحی ✓ یکی از حیل‌های شیطان این است که به صورت تدریجی یعنی گام به گام و آهسته انسان را به سمت گناه می‌کشاند تا او متوجه زشتی و قبح گناه نشود. مانند دعوت تدریجی انسان به رابطه نامشروع با جنس مخالف که در گام اول تنها سخن از یک دوستی ساده و در حد صحبت و درد دل کردن به میان می‌آید و در گام‌های بعد این دوستی به صورت تدریجی به سمت غرق شدن در فساد و آلودگی پیش می‌رود.

درس‌Box حیل‌های شیطان:

- ۱- ناامید کردن از لطف و آمرزش الهی: ابتدا دادن وعده «گناه کن و بعد توبه کن!» به انسان که نتیجه آن آلوده شدن فرد به گناه است. سپس مأیوس کردن او از رحمت الهی با عبارت «آب که از سرگذشت چه یک وجب، چه صد وجب.»
- ۲- به تأخیر انداختن توبه یا تسویف در توبه: از ریشه «سوف» و به معنای امروز و فردا کردن و کار امروز را به فردا انداختن است. تکرار جمله «به زودی توبه می‌کنم.» سبب خاموش شدن میل به توبه در انسان می‌شود. این حیلۀ شیطان، بیشتر برای گمراه کردن جوانان و سبب عادت جوان به گناه و سخت شدن ترک گناه می‌شود.
- ۳- گام به گام کشاندن به سوی گناه: کشاندن تدریجی، گام به گام و آهسته انسان به سمت گناه برای اینکه متوجه زشتی و قبح گناه نشود و اقدام به توبه نکند.

تو همین مایه‌ها سؤال: عادت به گناه بازتاب کدام حیلۀ شیطان است و این حیلۀ بیشتر برای چه کسانی به کار می‌رود؟

پاسخ: تسویف - جوانان

۱۰ ایجاد پایگاه‌های اینترنتی و شبکه‌های اجتماعی در فضای مجازی به منظور اشاعه فرهنگ و معارف اسلامی و مقابله با اندیشه‌های کفرآمیز و ابتذال اخلاقی دارای چه حکمی است؟ (۵/۵ نمره)

(۱) مستحب (۲) واجب (۳) جایز

مشاوره احکام را به صورت موضوعی هم می‌توانید بیاموزید. مثلاً مستحب‌ها را کنار هم یاد بگیرید.

راهنمای تصحیح << گزینه ۱ (مستحب) (۵/۵ نمره) (ص ۱۰۱، درس ۸)

تیزبازی تولید محصولات فرهنگی اگر از جنس کتاب و فیلم و ... باشد واجب کفایی است و اگر از جنس مجازی باشد، مستحب است و در مواردی واجب کفایی است که افراد توانایی علمی و فنی و مالی آن را داشته باشند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ تولید، توزیع و تبلیغ فیلم‌ها، لوح‌های فشرده، مجلات، روزنامه‌ها، کتاب‌ها و انواع آثار هنری به منظور گسترش فرهنگ و معارف اسلامی و مبارزه با تهاجم فرهنگی و ابتذال اخلاقی از مصادیق مهم عمل صالح و از واجبات کفایی و دارای پاداش اخروی بزرگ است. ایجاد پایگاه‌های اینترنتی و شبکه‌های اجتماعی در فضای مجازی به منظور اشاعه فرهنگ و معارف اسلامی و مقابله با اندیشه‌های کفرآمیز و ابتذال اخلاقی مستحب است و برای افرادی که توانایی علمی، فنی و مالی آن را دارند واجب کفایی است.

درسی Box ایجاد پایگاه‌های اینترنتی و شبکه‌های اجتماعی در فضای مجازی به منظور اشاعه فرهنگ و معارف اسلامی و مقابله با اندیشه‌های کفرآمیز و ابتذال اخلاقی مستحب است و برای کسانی که توانایی علمی، فنی و مالی آن را دارند، واجب کفایی است.

تو همین مایه‌ها سؤال حکم تولید، توزیع و تبلیغ فیلم‌ها، لوح‌های فشرده، مجلات، روزنامه‌ها، کتاب‌ها و انواع آثار هنری به منظور گسترش فرهنگ و معارف اسلامی و مبارزه با تهاجم فرهنگی و ابتذال اخلاقی چیست؟ پاسخ: واجب کفایی

اگر نهایی سخت شود سؤال حکم شرعی «تولید محصولات فرهنگی در فضای مجازی» با چه منظوری مستحب و چه زمانی واجب کفایی است؟

پاسخ: به منظور اشاعه فرهنگ و معارف اسلامی و مقابله با اندیشه‌های کفرآمیز و ابتذال اخلاقی مستحب است. - در مورد افرادی که توانایی علمی، فنی و مالی آن را دارند باید به ایجاد آن مبادرت ورزند و واجب کفایی است.

۱۱ مفاهیم و اصطلاحات زیر را تعریف کنید. (۱ نمره)

الف) حق نشر (حق تکثیر)

ب) توبه اجتماعی

راهنمای تصحیح << الف) مجموعه‌ای از حقوقی است که به پدیدآورنده یک اثر در حوزه کارهای ادبی، سینمایی، موسیقی، عکاسی، نرم-افزار، طراحی‌های صنعتی و ... تعلق می‌گیرد (۲۵/نمره) که تنها، پدیدآورنده آن اثر اجازه نشر و تکثیر آن را دارد. (۲۵/نمره) (ص ۱۱، درس ۸)

ب) اگر جامعه در برخی از ابعاد از مسیر توحید و اطاعت از خداوند خارج شد (۲۵/نمره) نیازمند بازگشت به مسیر توحید و اصلاح یعنی نیازمند «توبه اجتماعی» است. (۲۵/نمره) (ص ۸۸، درس ۷)

Hint حق نشر همان حق ناشر یا کسی که دارای اثر است و کسی دیگر نمی‌تواند بدون اجازه او کارش را کپی، تکثیر یا خرید و فروش یا از آن استفاده کند.

تیزبازی در تعریف هر نوع توبه، باید حتماً از لفظ «بازگشت» استفاده شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ ب) توبه اجتماعی: زمانی که جامعه در برخی از ابعاد از مسیر توحید و اطاعت از خداوند خارج شود نیازمند بازگشت به مسیر توحید و اصلاح است. انحراف‌های اجتماعی باید در همان مراحل ابتدایی خود اصلاح شوند تا گسترش نیابند و ماندگار نشوند.

نمونه‌هایی از انحرافات اجتماعی: رباخواری، رشوه گرفتن، بی‌توجهی به عفاف و پاکدامنی، ظلم کردن و ظلم‌پذیری و اطاعت از غیر خدا.

مهم‌ترین راه اصلاح و معالجه جامعه از این بیماری‌های اجتماعی: انجام دادن وظیفه امر به معروف و نهی از منکر. کوتاهی مردم در انجام این وظیفه سبب محکم‌تر شدن گناهان اجتماعی و نفوذ در تمام سطوح جامعه خواهد شد و اگر مردم کوتاهی کنند و اقدامات دلسوزان جامعه به جایی نرسد و به تدریج انحراف از حق ریشه بدواند، اصلاح آن مشکل می‌شود و نیاز به تلاش‌های بزرگ و فعالیت‌های اساسی و زیربنایی پیدا می‌کند. تا آنجا که ممکن است نیاز باشد انسان‌های بزرگی جان و مال خود را تقدیم کنند تا جامعه را از تباهی برهانند و مانع خاموشی کامل نور هدایت شوند.

درسی Box مجموعه‌ای از حقوقی که به پدیدآورنده یک اثر در حوزه کارهای ادبی، سینمایی، موسیقی، عکاسی، نرم‌افزار، طراحی‌های صنعتی و ... تعلق می‌گیرد. تنها پدیدآورنده آن اثر اجازه نشر و تکثیر آن را دارد و هرگونه استفاده و بهره‌برداری از اثر نیاز به دریافت اجازه از پدیدآورنده دارد. طبق نظر همه مراجع، اگر تولیدکننده یک اثر، تکثیر و کپی آن اثر را جایز نداند، تکثیر آن حرام است؛ خرید و استفاده از این آثار تکثیری نیز حرام می‌باشد.

درسی Box توبه اجتماعی، بازگشت جامعه به مسیر توحید و اصلاح است. رباخواری، رشوه گرفتن، بی‌توجهی به عفاف و پاکدامنی، ظلم کردن و ظلم‌پذیری و اطاعت از غیرخدا نمونه‌هایی از انحرافات اجتماعی است. مهم‌ترین راه اصلاح و معالجه جامعه از این بیماری‌های اجتماعی انجام دادن وظیفه امر به معروف و نهی از منکر است.

۱۲ کشف ارتباط:

۱۳) هر یک از عبارت‌های سمت راست با کدام یک از عبارت‌های سمت چپ بیشتر ارتباط دارد؟ (در ستون چپ یک مورد اضافی است.) (۱ نمره)

۱- مستحب	الف) پیش قدم شدن در برگزاری ورزش‌ها برای تقویت رابطه صمیمانه میان خویشان
۲- واجب کفایی	ب) شرکت در مجالس شادی که موجب تقویت صلۀ رحم شود.
۳- پاداش اخروی	ج) تولید مجلات، روزنامه‌ها و کتاب‌ها به منظور گسترش فرهنگ و معارف اسلامی
۴- حرام	د) استفاده از موسیقی غیرسنتی و مدرن
۵- حلال و جایز	

راهنمای تصحیح << الف) ۳ (پاداش اخروی) (۲۵/نمره) (ص ۱۰۲، درس ۸)

ب) ۱ (مستحب) (۲۵/نمره) (ص ۱۰۲، درس ۸)

ج) ۲ (واجب کفایی) (۲۵/نمره) (ص ۱۰۱، درس ۸)

د) ۵ (حلال و جایز) (۲۵/نمره) (ص ۱۰۲، درس ۸)

Hint

باید سؤال را تا آخر بخوانید. مثلاً باید دقت کنید که اگر یک مورد را به تنهایی و بدون بیان نیت (مثلاً صلۀ رحم، رضایت خدا و ...) یا پسوند (مطرب، انحرافی و ...) بیان کند، حلال و جایز است و اگر صفت یا نیت بیان شود می‌تواند مستحب و حرام و ... باشد.

درس‌Box

تولید، توزیع و تبلیغ فیلم‌ها، لوح‌های فشرده، مجلات، روزنامه‌ها، کتاب‌ها و انواع آثار هنری به منظور گسترش فرهنگ و معارف اسلامی و مبارزه با تهاجم فرهنگی و ابتدال اخلاقی از مصادیق مهم عمل صالح و از واجبات کفایی و دارای پاداش اخروی بزرگ است.

استفاده از موسیقی، جایز و حلال است. خواه موسیقی سنتی و کلاسیک باشد و خواه غیرسنتی و مدرن. موسیقی حرام، آن نوع موسیقی است که بی‌بندوباری و شهوت را تقویت و تحریک می‌کند و مناسب مجالس لهو و لعب است.

شرکت در مجالس شادی، مانند جشن عروسی، جشن مذهبی و ملی جایز است. حتی اگر موجب تقویت صلۀ رحم یا تبلیغ دین شود مستحب است؛ به شرط آن که در این مجالس، احکام دین مانند روابط میان محرم و نامحرم رعایت شود.

کسانی که برای تقویت رابطه صمیمانه میان خویشان و همسایگان و سلامت اخلاقی افراد خانواده در برگزاری بازی‌ها و ورزش‌های دسته‌جمعی پیش قدم می‌شوند، از پاداش اخروی بهره‌مند خواهند شد.

سؤال: حکم فقهی هر یک از موارد زیر را مشخص کنید. **تو همین مایه‌ها**

الف) شرط‌بندی حتی در بازی‌ها و ورزش‌های معمولی

ب) شرکت در مجالس شادی جهت تبلیغ دین به شرط رعایت احکام الهی

ج) استفاده از موسیقی خواه سنتی و کلاسیک و خواه غیرسنتی و مدرن

د) تولید، توزیع و تبلیغ فیلم‌های سینمایی و تلویزیونی به منظور گسترش فرهنگ و معارف اسلامی

پاسخ:

الف) حرام

ب) مستحب

ج) حلال و جایز

د) واجب کفایی

۱۳ درک مطلب:

با توجه به متن‌های زیر به سؤالات پاسخ دهید. (۱ نمره)

الف) دوست احمدرضا می‌گوید که پدرم سال‌هاست که روزه نگرفته و الان پشیمان شده است و قصد جبران آن را دارد و سعی دارد که روزه این سال‌ها را جبران، نماید ولی چون سنی از او گذشته است، قضا کردن روزه‌های قبلی برایش سخت است.

لذا از آنجا که خداوند به بندگانش لطف و مهربانی دارد در این باره با پدر دوست احمدرضا که تلاش خود را کرده چگونه برخورد می‌کند؟

ب) محمدرضا می‌گوید متن این بخش از دعای کمیل را دوست دارم که امیرالمؤمنین می‌فرماید: «فَوَّ عَلَيَّ خِدْمَتِكَ جَوَارِحِي وَاشْدُدْ عَلَيَّ الْعَزِيمَةَ جَوَانِحِي»: «پروردگارا اندام مرا در خدمت‌گزاریات نیرومند ساز و درونم را در تصمیم‌گیری قوی دار.» و سعی می‌کنم وقتی به باشگاه می‌روم، ورزش را به قصد آمادگی برای انجام وظایف الهی انجام دهم.

کار محمدرضا دارای چه حکم و نتیجه‌ای است؟

راهنمای تصحیح >> الف) خداوند بقیه را خود جبران نموده (۲۵/نمره) و او را عفو می‌کند. (۲۵/نمره) (ص ۸۷، درس ۷)

ب) مستحب است (۲۵/نمره) و پاداش اخروی دارد. (۲۵/نمره) (ص ۹۷، درس ۸)

الف) جایی که انسان در برابر حق خداوند یعنی عبادت و بندگی قرار بگیرد و نتواند وظیفه‌اش را کامل انجام دهد خداوند مابقی آنچه انجام نداده است را می‌بخشد.

ب) هر جا عمل حلال و جایزی با نیت الهی انجام شود، از جایز بودن خارج شده و به صورت مستحب در می‌آید.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ الف) یکی از مراحل تکمیلی توبه، جبران حقوق الهی و حقوق مردم است. مهم‌ترین حق خداوند بر بندگان، حق اطاعت و بندگی او است. انسان باید کوتاهی‌های خود را در پیشگاه خداوند، را مانند نمازها یا روزه‌های از دست رفته، جبران کند و عبادت‌های ترک شده را به جا آورد. خداوند نسبت به بندگان خود مهربان است و اگر ببیند که شخص توبه‌کار تلاش خود را کرده و نتوانسته همه گناهان را جبران کند، بقیه موارد را خود جبران نموده و او را عفو می‌کند.

خداوند نسبت به بندگان خود مهربان است و اگر ببیند که شخص توبه‌کار تلاش خود را کرده و نتوانسته همه گناهان را جبران کند، بقیه موارد را خود جبران نموده و او را عفو می‌کند. این رفتار خداوند، نشانه سنت «سبقت رحمت بر غضب الهی» است.

اگر ورزش به قصد آمادگی برای انجام وظایف الهی باشد، مستحب و دارای پاداش اخروی است.

تو همین مایه‌ها سؤال: جایگاه لطف خداوند نسبت به فرد توبه‌کار در مورد کدام وظیفه توبه‌کار رخ می‌نماید و مهم‌ترین حق خداوند بر بندگان، کدام است؟

پاسخ: خداوند اگر ببیند که شخص توبه‌کار تلاش خود را کرده و نتوانسته همه گناهان را جبران کند، بقیه موارد را خود جبران نموده و او را عفو می‌کند. مهم‌ترین حق خداوند بر بندگان، حق اطاعت و بندگی او است.

تو همین مایه‌ها سؤال: با توجه به تأکیدات معصومین (ع) در مورد خویشان و ضرورت صلّه رحم و ارتباط با آنها، حکم کسانی که برای تقویت رابطه صمیمانه میان خویشان و همسایگان و سلامت اخلاقی افراد خانواده در برگزاری بازی‌ها و ورزش‌های دسته‌جمعی پیش‌قدم می‌شوند چیست؟

پاسخ: از پاداش اخروی بهره‌مند خواهند شد.

اگر نهایی سخت شود سؤال: ورزش و آمادگی جسمانی همیشه مورد تأکید بزرگان دینی ما بوده و حتی با هدف آمادگی برای انجام وظایف الهی

مستحب است. حال به نظر شما وجود چه ویژگی‌هایی می‌تواند ورزش را تبدیل به عملی حرام نماید؟

پاسخ: ورزشی که همراه با قمار یا زیان‌آور باشد.

۱۴ به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

کدام جمله امام موسی کاظم (ع) سبب تحول بشر بن حارث شد و او را در سلک مردان پرهیزکار و خداپرست درآورد؟ (۵/۰ نمره)

مشاوره حفظ کردن اعلام
یعنی نام اشخاص و جملات
خاص و اختصاصی آنها الزامی
است.

راهنمای تصحیح « اگر بنده می‌بود، بندگی می‌کرد (۲۵/۰ نمره) و حرمت صاحب خود را نگه می‌داشت. (۲۵/۰ نمره) (ص ۸۱، درس ۷)

تیزبازی در کل کتاب دوازدهم همین یک جمله را از امام کاظم (ع) دارید.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ امام کاظم (ع) که دید در منزل بشر بن حارث مجلس گناه برپاست به خدمتکار او فرمود: «معلوم است که صاحب این خانه آزاد است. اگر بنده می‌بود، بندگی می‌کرد و حرمت صاحب خود را نگه می‌داشت» بشر بن حارث با شنیدن این جمله به خود آمد و در حضور امام کاظم (ع) توبه کرد و تا زنده بود به پیمان خویش وفادار ماند. بشر بن حارث که تا آن روز در زمره اشراف‌زادگان و عیاشان قرار داشت، در سلک مردان پرهیزکار و خداپرست درآمد.

درس Box بشر بن حارث از جمله «اگر بنده می‌بود، بندگی می‌کرد و حرمت صاحب خود را نگه می‌داشت» به خود آمد و در حضور امام کاظم (ع) توبه کرد و تا زنده بود به پیمان خویش وفادار ماند.

۱۵ علاوه بر توبه چه عواملی سبب می شود که خداوند گناهان را به حسنات تبدیل کند؟ (۵/نمره)

مشاوره علت و معلولها همیشه در دین و زندگی مهم اند و باید آنها را حفظ کنید.

راهنمای تصحیح « ایمان (۲۵/نمره) - عمل صالح (۲۵/نمره) (ص ۸۳، درس ۷)

Hint اگر توبه، ایمان و عمل صالح کنار هم بیایند، نتیجه خیلی خاصی به وجود می آید که نه تنها پاک شدن انسان از گناهان، بلکه تبدیل گناهان به حسنات است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ توبه نه تنها گناه را پاک می کند، بلکه اگر ایمان و عمل صالح نیز به دنبال آن بیاید گناهان را به حسنات تبدیل می کند. در سوره فرقان آیه ۷۰ می خوانیم: «کسی که بازگردد و ایمان آورد و عمل صالح انجام دهد، خداوند گناهان آنان را به حسنات تبدیل می کند زیرا خداوند آمرزنده و مهربان است.»

درس Box در قرآن کریم می خوانیم: «کسی که بازگردد و ایمان آورد و عمل صالح انجام دهد، خداوند گناهان آنان را به حسنات تبدیل می کند زیرا خداوند آمرزنده و مهربان است.»

تو همین مایه ها سؤال: توبه به همراه ایمان و عمل صالح کدام نتیجه فوق العاده را در پی خواهد داشت؟

پاسخ: تبدیل گناهان به نیکی ها و حسنات

اگر نهایی سخت شود سؤال: اگر بگوییم توبه دارای اثری عالی و شگفت انگیز است که می تواند به میزان گناهان مرتکب شده، به انسان

نیکی و حسنات عطا کند، چه شرطی برای توبه لازم است؟

پاسخ: ایمان و عمل صالح

۱۶ مهم ترین راه اصلاح جامعه از بیماری های اجتماعی همانند رباخواری و رشوه گرفتن کدام است؟ (۵/۰ نمره)

مشاوره امر به معروف و نهی از منکر را چند جا در کتاب دوازدهم در درس های ۷ و ۸ و ۱۰ می بینید. سعی کنید همه آنها را با هم و در کنار هم مرور کنید.

راهنمای تصحیح «عمل به وظیفه امر به معروف و نهی از منکر (ص ۸۸، درس ۷)

Hint دقت کنید که واژه های «ریا» و «رشوه» را با راه حل آنها یعنی «امر به معروف و نهی از منکر» در ذهنتان به خاطر بسپارید که همه شان «ر» دارند.

تیزبازی در طول درس هیچ گناهی اسم برده نشده است. تنها جایی که نام چند گناه برده شده همین گناهان اجتماعی است که مهم ترین راه حل آنها هم «امر به معروف و نهی از منکر» است.

پاسخ خیلی تشریحی توبه اجتماعی، بازگشت جامعه به مسیر توحید و اصلاح است، در زمانی که جامعه هم در برخی از ابعاد از مسیر توحید و اطاعت از خداوند خارج شود. انحراف های اجتماعی باید در همان مراحل ابتدایی خود اصلاح شوند تا گسترش نیابند و ماندگار نشوند. رباخواری، رشوه گرفتن، بی توجهی به عفاف و پاکدامنی، ظلم کردن و ظلم پذیری و اطاعت از غیرخدا، نمونه هایی از انحرافات اجتماعی هستند. مهم ترین راه اصلاح و معالجه جامعه از این بیماری های اجتماعی، انجام دادن وظیفه امر به معروف و نهی از منکر است. کوتاهی مردم در انجام این وظیفه سبب محکم تر شدن گناهان اجتماعی و نفوذ در تمام سطوح جامعه می گردد. اگر مردم کوتاهی کنند و اقدامات دلسوزان جامعه به جایی نرسد و به تدریج انحراف از حق ریشه بدواند اصلاح آن مشکل می شود و نیاز به تلاش های بزرگ و فعالیت های اساسی و زیربنایی پیدا می شود تا آنجا که ممکن است نیاز باشد انسان های بزرگی جان و مال خود را تقدیم کنند تا جامعه را از تباهی برهانند و مانع خاموشی کامل نور هدایت شوند.

کرتی Box رباخواری، رشوه گرفتن، بی توجهی به عفاف و پاکدامنی، ظلم کردن و ظلم پذیری و اطاعت از غیر خدا، نمونه های از انحرافات اجتماعی هستند. مهم ترین راه اصلاح و معالجه جامعه از این بیماری های اجتماعی، انجام دادن وظیفه امر به معروف و نهی از منکر است.

تو همین مایه ها سؤال: جایگاه امر به معروف و نهی از منکر در ارتباط با درمان کدام دسته از گناهان بزرگ می باشد؟ مثال بزنید.
پاسخ: گناهان اجتماعی - رباخواری و رشوه گرفتن و بی توجهی به عفاف و پاکدامنی و ظلم کردن و ظلم پذیری

۱۷ میان سعادت انسان در دنیا و جهان آخرت و احکام الهی که شامل بایدها و نبایدها می‌گردد چه نسبتی برقرار

است؟ (۵/۰ نمره)

راهنمای تصحیح << ارتباط و هماهنگی (۵/۰ نمره) (ص ۹۶، درس ۸)

Hint پاسخ سؤال در دل سؤال مخفی است. جز کلمه «ارتباط» چه کلمه‌ای می‌تواند با فعل «برقرار است» کامل شود.

تیزبازی برخی سؤالات را لازم نیست با اطلاعات درسی جواب دهید؛ همین که صورت سؤال را بخوانید می‌توانید مربوط‌ترین پاسخ را از ذهن زیبای خودتان بنویسید.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ میان سعادت انسان در دنیا و جهان آخرت و بایدها و نبایدهای دین و احکام الهی، ارتباط و هماهنگی برقرار است. از این رو، آن هدف بزرگ با یک زندگی غیرمسئولانه و بدون برنامه سازگار نیست. بلکه یک زندگی جدی و یک عزم قوی و استوار را طلب می‌کند.

تو همین مایه‌ها سؤال: رابطه میان بعد فردی و اجتماعی توحید عملی را بیان کنید.

پاسخ: رابطه متقابل (دو سویه)

اگر نهایی سخت شود سؤال: بایدها و نبایدهای الهی در مقایسه با قوانین بشری چه ویژگی‌های متفاوتی دارند؟

پاسخ: احکام الهی تضمین‌کننده سعادت دنیوی و اخروی انسان است درحالی‌که قوانین بشری ناظر بر دنیای انسان-هاست.

احکام الهی دارای اهداف نامحدود مادی و معنوی است. اما قوانین بشری مربوط به اهداف محدود مادی

۱۸. نُه جزء از ده جزء عبادت، طبق کلام پیامبر اسلام (ص) چیست؟ (۵/نمره)

راهنمای تصحیح « کسب و کار حلال (ص ۱۰۳، درس ۸)

Hint نه از ده یعنی نود درصد در کتاب درسی فقط در مورد کسب حلال به کار رفته است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ حدیث رسول خدا (ص): عبادت ده جزء دارد که نه جزء آن، کسب و کار حلال است.

یکی از وظایف ما کوشش برای کسب رزق و روزی حلال و خودداری از همه اموری که سبب ناپاک شدن روزی ما می شود، مانند تولید کالا با کیفیت پایین و فریبکاری در معامله تا هم آثار مثبت روزی حلال را در زندگی خود و تربیت فرزندان مشاهده کنیم و هم به اقتصاد کشور کمک نماییم. رسول خدا (ص) فرمود: «عبادت ده جزء دارد که نه جزء آن، کسب و کار حلال است.»

درس Box

تو همین مایه ها سؤال: طبق فرمایش امیرالمؤمنین علی (ع) خداوند چه عملی را واجب کرد تا اخلاص مردم را بیازماید؟

پاسخ: روزه

اگر نهایی سخت شود سؤال: آنجا که در احادیث به «تفکر مداوم در مورد خدا و قدرت او» اشاره شده است، کدام عمل بیشترین سهم را

در آن دارد؟

پاسخ: کسب حلال - پیامبر اکرم (ص): «أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَ قُدْرَتِهِ: برترین عبادت، اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت اوست.» از طرفی ایشان فرمودند: «عبادت ده جزء دارد که نه جزء آن، کسب و کار حلال است.»

هر کدام از موارد زیر به کدام حیلۀ شیطان اشاره دارد؟ (۱ نمره)

- الف) جمله «به زودی توبه می کنم» را آن قدر تکرار می کند که دیگر میل به توبه در او خاموش می شود.
ب) مفهوم مقابل «بازاً بازاً هر آنچه هستی بازاً / گر کافر و گبر و بت پرستی بازاً»

مشاوره در مورد تیترها و زیرتیترها دقت کنید که گاهی سؤال از خود تیترهاست مانند سؤال «نام ببرید» و گاهی سؤال از متن داخل تیترهاست.

راهنمای تصحیح << الف) به تأخیر انداختن توبه (یا تسویف) (۵/۰ نمره) (ص ۱۵)

ب) ناامید کردن از رحمت الهی (۵/۰ نمره) (ص ۸۴ و ۱۵)

Hint واژه «به زودی» معادل «تسویف» یعنی «تأخیر در توبه» است و واژه «بازاً...» بیانگر «ناامید نشدن از رحمت الهی» است که در مقابل حیلۀ «ناامید کردن از رحمت الهی» است.

تیزبازی چون می دانیم شیطان سه حيله دارد و یکی در مورد ناامیدی و یکی تأخیر و دیگری انحراف گام به گام است و اینکه می دانیم قطعاً این دو گزاره از یک حيله نمی باشد باید با حذف گزینه پیش برویم یعنی اول ببینیم حيله «انحراف گام به گام» ربط مستقیمی به هیچ یک از گزاره ها ندارد و سپس دو حيله باقیمانده را بین (الف) و (ب) تقسیم کنیم.

درسی Box: حیطه های شیطان:

- ۱- ناامید کردن انسان از لطف و آمرزش الهی: وعده «گناه کن و بعداً توبه می کنی!» سپس «آب که از سر گذشت چه یک وجب، چه صد وجب.» بازاً بازاً ...
- ۲- به تأخیر انداختن توبه یا تسویف در توبه: توبه را به فردا انداختن که سبب خاموش شدن میل به توبه در انسان می شود.
- ۳- گام به گام کشاندن به سوی گناه: سبب می شود فرد متوجه زشتی و قبح گناه نشود.

۲۰ به پرسش‌های زیر، پاسخ کامل و تشریحی دهید. (۱/۵ نمره)

دو مورد از حقوق معنوی مردم را نام ببرید و مشخص کنید حقوق مادی چگونه توسط توبه کننده جبران می‌شود.

راهنمای تصحیح اگر با دروغ، غیبت و تهمت آبروی انسانی ریخته شود، اگر قلب پدر یا مادری بر اثر بی‌حرمتی فرزندی شکسته شود، اگر با توزیع کتاب یا راه انداختن یک شبکه اجتماعی گمراه کننده در فضای مجازی فساد و تباهی در جامعه گسترش یابد، اگر رفتار ناپسند برخی افراد سبب بدبینی دیگران به دین شود در واقع حقوق معنوی و اجتماعی ضایع شده است. (ذکر دو مورد کافی است و هر مورد ۲/۵ نمره) توبه کننده باید بکوشد اگر ستمی بر مردم کرده است، جبران نماید و حقوق مادی و معنوی آن‌ها را در حد توان ادا کند و رضایت صاحبان حق را به دست آورد (۵/۵ نمره) و اگر به آنان دسترسی ندارد به نیابت از ایشان صدقه بدهد و برایشان دعای خیر و طلب آمرزش نماید. (۵/۵ نمره) (ص ۸۷، درس ۷)

تیزبازی چون می‌دانیم خداوند خیلی مهربان است پس اگر پاسخ دقیق را هم نمی‌دانستیم جوری می‌نویسیم که با مهربانی خداوند سازگار باشد. مثلاً اینکه اگر دسترسی هم به صاحب حق نداریم اما در حد خودمان تلاش کنیم برایش جبران کنیم!

درس‌Box حقوق مردم: جبران ستم بر مردم و ادا کردن حقوق مادی یا معنوی آنها در حد توان به دست آوردن رضایت صاحبان حق. اگر به آنان دسترسی ندارد، به نیابت آنان صدقه دهد و برایشان دعای خیر و طلب آمرزش نماید.

نکته حقوق معنوی انسان‌ها بسیار مهم‌تر از حقوق مادی آنان است.

تو همین مایه‌ها سؤال: منظور از جبران حقوق الهی در مراحل تکمیلی توبه چیست و اگر کسی با وجود تلاش، نتواند به‌طور کامل آن را انجام دهد چه سرنوشتی خواهد داشت؟
پاسخ: مهم‌ترین حق خداوند: جبران کردن کوتاهی‌های خود در پیشگاه خداوند. مانند قضا کردن نمازها یا روزه‌های از دست رفته و به جا آوردن عبادت‌های قضا شده است. خداوند نسبت به بندگان خود مهربان است و اگر ببیند که شخص توبه کار تلاش خود را کرده و نتوانسته همه گناهان را جبران کند، بقیه موارد را خود جبران نموده و او را عفو می‌کند.

۲۱ صفات ناپسندی را که در انسان پدید می‌آیند را به چیزی می‌توان تشبیه کرد، توضیح دهید. (۱ نمره)

مشاوره تشبیه‌ها خیلی مهم هستند و باید آنها را حفظ کنید. در مورد تک‌تک تشبیه‌ها، وجه شبه یعنی دلیل آن شباهت را هم باید بدانید.

راهنمای تصحیح « صفات ناپسندی که در انسان پدید می‌آیند شبیه ریشه‌های نهالی هستند که در ابتدا نفوذ کمی در خاک دارد.

(۵/۰ نمره) اما هر قدر زمان می‌گذرد، نفوذ آن بیشتر می‌شود و قوی‌تر می‌گردد تا جایی که کندن آن بسیار سخت

می‌شود. (۵/۰ نمره) (ص ۸۸، درس ۷)

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بهترین زمان برای توبه دوره‌ای است که امکان توبه بیشتر و انجام آن آسان‌تر و جبران گذشته راحت‌تر است. دوره

جوانی دوره انعطاف‌پذیری، تحوّل و دگرگونی و دوره پیری دوره کم شدن انعطاف و تثبیت خوی‌ها و خصلت‌هاست.

صفات ناپسند شبیه ریشه‌های نهال هستند. در ابتدا نفوذ کمی در خاک دارند اما هر قدر زمان می‌گذرد، نفوذ آن

بیشتر می‌شود و قوی‌تر می‌گردد تا جایی که کندن آن بسیار سخت می‌شود.

۲۲ توبه در لغت و اصطلاح دینی به چه معنا است؟ (۱ نمره)

مشاوره تعریف‌های کتاب درسی را با ذکر مثال حفظ کنید. سعی کنید جاهایی که معنای لغوی و اصطلاحی متفاوت هستند هر دو را یاد

راهنمای تصحیح در لغت به معنای بازگشت (۲۵/نمره) و در اصطلاح دینی به معنای بازگشت از گناه به سوی خداوند (۲۵/نمره) و قرارگرفتن در دامن عفو و غفران اوست. (۵/نمره) (ص ۸۲، درس ۷)

Hint توبه از اصطلاحاتی است که در کاربرد روزمره ما هم بسیار استفاده می‌شود و قطعاً هیچ مفهومی جز پشیمانی و بازگشت به خدا ندارد.

تو همین مایه‌ها سؤال: اخلاص در لغت و اصطلاح دینی به چه معناست؟

پاسخ: اخلاص در لغت به معنای خالص کردن و پاک کردن یک چیز از غیر آن است و در کاربرد دینی یعنی شخص عملش را فقط برای رضای خداوند و همان‌گونه که او دستور داده است انجام دهد.

۲۳ چرا خداوند برای گناهان، مجازاتی قرار داده است و نمی توان بایدها و نبایدهای الهی را با قوانین محدود بشری

مقایسه کرد؟ (۱ نمره)

راهنمای تصحیح « چرا که خداوند می داند آن گناه مانعی بزرگ بر سر راه سعادت و نعمت های ابدی و اخروی است (۵/۵ نمره) نعمت- هایی که خداوند بخشی از آن را در قرآن کریم به ما معرفی کرده و مراتبی از آن هم اخروی است و در این دنیا قابل درک و توصیف نیست. (۵/۵ نمره) (ص ۹۵، درس ۸)

Hint

پاسخ خیلی تشریحی ✓ احکام و قوانین دین اسلام هم زندگی سالم در دنیا را تضمین می کند هم سعادت و نیک بختی اخروی و ابدی را نیز تأمین می نماید. پس نمی توان بایدها و نبایدهای دینی و الهی را با قوانین بشری که اهداف محدود و کوچکی دنیوی دارند، مقایسه کرد. خداوند می داند آن گناه مانعی بزرگ بر سر راه سعادت و نعمت های ابدی است؛ نعمت- هایی که خداوند بخشی از آن را در قرآن کریم به ما معرفی کرده و مراتبی از آن هم که اخروی است، در این دنیا قابل درک و توصیف نیست.

درس Box

احکام و قوانین دین اسلام هم زندگی سالم در دنیا را تضمین می کند هم سعادت و نیک بختی اخروی و ابدی را و گناه، مانعی بزرگ بر سر راه سعادت و نعمت های ابدی است.

۲۴ علت حرام بودن قمار را بنویسید. (۵/نمره)

مشاوره در کتاب درسی برای قمار و شرط بندی اثرات متفاوتی ذکر شده است که هرچند در مفهوم شبیه هستند، اما در امتحان نهایی باید دقیق به هر کدام اشاره شود.

راهنمای تصحیح « قمار یک کار بیهوده است (۵/نمره) و پول و ثروت مردم را در مسیری که هیچ فایده‌ای برای جامعه ندارد به کار می‌گیرد. (۵/نمره) از طرف دیگر، این عمل میان برنده و بازنده کینه و دشمنی به وجود می‌آورد. (۵/نمره) (ص ۹۸، درس ۸)

Hint اشاره به بیهوده بودن قمار و اثرات منفی آن برای اجتماع.

تو همین مایه‌ها سؤال: دلیل حرام بودن شرط بندی چیست؟
پاسخ: از امور زیان‌آور روحی و اجتماعی است.

مسئولین باید اقتصاد کشور را بر اساس تحقق سه هدف، مدیریت کنند، آن اهداف را بنویسید. (۷/۵ نمره) **۲۵**

راهنمای صحیح « اول، استقلال اقتصادی (۲۵/۰ نمره) و عدم سلطه و نفوذ بیگانگان (۲۵/۰ نمره)؛ دوم، پیشروی به سوی عدالت و قسط (۲۵/۰ نمره) و کاهش فاصله طبقاتی (۲۵/۰ نمره)؛ سوم، حرکت به سوی آبادانی و عمران (۲۵/۰ نمره) در عین دوری از دنیازدگی و تجمل گرایی (۲۵/۰ نمره) (ص ۱۰۳، درس ۸)

Hint هر جا نام مسئولین، مدیران یا دولت می آید حتماً یک کار واجب بر عهده ایشان است. در مورد اقتصاد هم همیشه اولین و مهم ترین رکن، عدالت است. در ادامه، آبادانی و استقلال و ... نیز مهم هستند.

تو همین مایه ها سؤال: آثار منفی تجمل گرایی و اشرافی گری مسئولین چیست؟

پاسخ: عقب ماندگی اقتصادی، به وجود آمدن فاصله طبقاتی، آثار منفی اقتصادی، بی اعتمادی عمومی و رواج تجمل - گرایی و مصرف گرایی در میان مردم.